

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ**

КАПТІЙ МАР'ЯНА БОГДАНІВНА

УДК 330.341

**ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ
ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ
(на прикладі ТОВ «Надзбруччя хліб»)**

Спеціальність – 073 «Менеджмент»
Спеціалізація «Управління інноваційною діяльністю»

**АВТОРЕФЕРАТ
дипломної роботи на здобуття освітнього ступеня
«магістр»**

Тернопіль – 2018

Дипломною роботою є рукопис.

Робота виконана на кафедрі управління інноваційною діяльністю та сферою послуг Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник:

доктор економічних наук
Шерстюк Роман Петрович,
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України, доцент кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг

Рецензент:

Кандидат економічних наук, доцент
Зяйлик Марія Федорівна,
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України,
доцент кафедри менеджменту та адміністрування

Завідувач кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг

Б. М. Андрушків

Секретар

І. Б. Федішин

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Як відомо, побудова конкурентоспроможної національної економіки неможлива без інноваційного розвитку кожного суб'єкта господарювання, регіону і країни загалом. Дане питання є надзвичайно актуальним в умовах сьогодення. Інновації стають ключовим чинником прогресу для більшості підприємств, тому цілком логічним є факт, що вітчизняні науковці акцентують свої дослідження на особливостях інноваційних процесів, які є запорукою оптимізації всього виробничо-господарського потенціалу підприємств та економічного стану України загалом.

Проведені дослідження у даному напрямі показали, що вивченням стану, проблем та формування рекомендацій щодо прогресивного інноваційного розвитку економіки України та окремих суб'єктів господарювання займалися такі науковці: Б. М. Андрушків, Л. Л. Антонюк, О. І. Амоша, О. В. Бойко, В. Я. Брич, В. М. Гончаров, В. М. Геєць, Л. В. Дейнеко, С. М. Ілляшенко, В. М. Йохна, О. Є. Кузьмін, С. В. Князь, О. М. Лапко, Л. Я. Малюта, Л. М. Мельник, І. А. Павленко, В. В. Стадник, В. П. Семиноженко, Л. І. Федулова, А. В. Череп та інші. Кожен із них зробив чималий внесок у розвиток даної проблематики та практичного вирішення окремих питань у даному напрямі наукових досліджень.

Ознайомлення із працями науковців та позицією керівників підприємств дозволяє стверджувати, що загальноприйнятого означення поняття «інноваційний розвиток підприємства» (ІРП) не існує. У більшості випадків його ототожнюють із техніко-технологічним станом підприємства інноваційним потенціалом розробника інновації тощо. Вищевказані поняття лише частково розкривають сутність ІРП. Проведені дослідження показали, що ІРП є комплексним поняттям. Його характеризують:

- частота і ефективність впровадження на підприємстві інновацій потенціал підприємства щодо розробки і впровадження інновацій (потенціал підприємства до реалізації інновацій – це факт наявності у підприємства інноваційних ресурсів;

- готовність персоналу підприємства до змін (репрезентує рівень усвідомлення працівниками, через інформованість, сутності та наслідків інновацій, які можуть бути впроваджені, та рівень зацікавленості працівників у результатах реалізації інновацій.

При дослідженні даної проблематики потрібно, перш за все, звернути увагу на чинники, що впливають на конкурентоспроможність підприємства, а саме: наявність концепції інноваційного розвитку; місце підприємства на ринку; виробництво продукції, що користується попитом; якість продукції; потенціал підприємства в діловій співпраці; ступінь його залежності від використання трудових ресурсів суб'єкта господарювання;

ефективність інноваційного розвитку.

Вище перелічене дає змогу підтвердити важливість впливу інноваційного розвитку в забезпеченні ефективної діяльності та конкурентних переваг підприємства, а також дозволило визначити мету, завдання, предмет і об'єкт даного дослідження.

Метою даної магістерської роботи є дослідження стану та перспектив інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості та розроблення рекомендацій і шляхів, які будуть забезпечувати подальший їх розвиток.

Для досягнення мети були поставлені наступні завдання:

- вивчити теоретичні основи інноваційних процесів, які відбуваються на підприємстві, розглянути їх структуру та організацію;
- розглянути принципи, ознаки та особовості інноваційного розвитку вітчизняних підприємств;
- проаналізувати загальний стан та основні техніко-економічні показники діяльності підприємства харчової промисловості, що орієнтується на інноваційних тип розвитку;
- провести комплексний аналіз діяльності ТОВ «Надзбруччя хліб» з метою оцінки його інноваційних можливостей та визначення стратегічних напрямів інноваційного розвитку;
- здійснити SWOT-аналіз та представити оцінку конкурентної сили підприємства;
- запропонувати рекомендації та напрями інноваційного розвитку досліджуваного підприємства.

Об'єкт дослідження – виробничо-господарська та інноваційна діяльність ТОВ «Надзбруччя хліб».

Предмет дослідження – перспективи інноваційного розвитку підприємства.

Інформаційною базою дослідження є закони України, нормативно-правові акти; аналітичні матеріали Державної служби статистики України, праці сучасних науковців та спеціалістів у сфері інновацій та проблем забезпечення інноваційного розвитку вітчизняних підприємств. При проведенні дослідження використовувались результати аналізу фінансової звітності, власні спостереження щодо визначення перспектив інноваційного розвитку ТОВ «Надзбруччя хліб».

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони створюють основу для дослідження і практичного вирішення проблем інноваційного розвитку підприємств харчової галузі.

Сформовані узагальнення, висновки і запропоновані пропозиції щодо формування напрямів інноваційного розвитку досліджуваного підприємства схвалені до впровадження ТОВ «Надзбруччя хліб».

Апробація результатів дослідження. Основні висновки, положення та результати дослідження були розглянуті і схвалені на кафедрі управління інноваційною діяльністю та сферою послуг Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, Всеукраїнській

науково-практичній інтернет-конференції «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку» (м.Переяслав-Хмельницький, 17 листопада, 2018 р.) та Міжнародній науково-технічній конференції молодих учених та студентів «Актуальні задачі сучасних технологій» (м.Тернопіль, 28–29 листопада, 2018 р.)

Структура та обсяг роботи. Магістерська робота викладена на 118 с., складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел із 60 найменувань, викладених на 6 сторінках. Робота містить 7 рисунків, 13 таблиць та 2 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність магістерської роботи, визначено мету та основні завдання, сформульовано об'єкт, предмет, методи дослідження, відображено практичне значення отриманих результатів, наведено дані щодо апробації результатів магістерського дослідження за визначеною темою.

У першій – теоретичній частині – **«Теоретичні основи інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості»** висвітлено економічну сутність понять «інновації», «інноваційна діяльність» та «інноваційний розвиток»; розглянуто сучасні вітчизняні та зарубіжні тенденції розвитку інноваційних процесів; представлено загальну схему формування і реалізації концепції управління інноваційним розвитком підприємства харчової галузі.

Дослідивши різні точки зору науковців щодо визначення сутності інновацій, інноваційної діяльності, інноваційного розвитку пропонуємо поняття «інновації» розглядати як результат практичного освоєння нового процесу, продукту або послуги, який є ефективним засобом конкурентної боротьби, оскільки веде до появи нових потреб, зниження собівартості продукції, припливу інвестицій, підвищенню іміджу або рейтингу виробника нових продуктів, відкриття і захоплення нових ринків, у тому числі зовнішніх; визначення поняття «інноваційна діяльність», як такого виду, що пов'язаний з перетворенням ідей-інновацій у новий або вдосконалений продукт, який має нові фізичні, технічні, технологічні та функціональні властивості, що впроваджені на ринку та забезпечують підприємству ефект від використання у практичній діяльності.

У процесі дослідження визначено, що інноваційному циклу передують науково-дослідні, дослідно-конструкторські або проектні роботи. Їх результати в основному і створюють ту платформу, на базі якої починається інноваційна діяльність у будь-якій із галузей національної економіки.

У роботі запропоновано розглядати інноваційний розвиток як ланцюг реалізованих нововведень, який охоплює всі сфери діяльності підприємства (управління, маркетинг, навчання персоналу, фінанси, продаж тощо), впливає на загальний кінцевий результат і забезпечує

реалізацію інноваційного потенціалу підприємства у подальшому.

Для розробки економічного механізму управління інноваційним розвитком підприємств обґрунтовано розробити концепцію управління інноваційним розвитком підприємства, яка враховує потреби суспільного розвитку та обмеження, що пов'язані з використанням усіх наявних ресурсів. Дана концепція бере до уваги принципи управління; критерії вибору пріоритетних напрямків інноваційного розвитку; пріоритети інноваційного розвитку; стимулювання інноваційного розвитку, яке містить форми, методи та інструменти управління інноваційним розвитком. Обмеження враховують не лише ті, що пов'язані з використанням наявних ресурсів, але й організаційно-правове забезпечення інноваційного розвитку.

Як відомо, інноваційний розвиток – це не лише основний інноваційний процес, але і розвиток системи чинників і умов, необхідних для його здійснення, тобто інноваційного потенціалу. Тому для розробки економічного механізму інноваційного розвитку підприємств ми вважаємо за доцільне сформулювати концепцію управління інноваційним розвитком підприємства, яка враховує потреби суспільного розвитку та обмеження, що пов'язані з використанням всіх наявних ресурсів (рис. 1).

Рис. 1. Загальна схема формування і реалізації концепції управління інноваційним розвитком підприємства

Слід зазначити, що досить часто менеджери підприємств, у тому числі і харчової промисловості в процесі управління інноваційною діяльністю не враховують взаємозв'язок усіх вищенаведених складових реалізації концепції управління інноваційним розвитком підприємств. Відповідно не враховуються можливості використання інноваційного потенціалу підприємств, а також не визначаються показники їх оцінки.

У другій частині – аналітико-дослідницькій – «**Аналізування виробничо-господарської та фінансової діяльності ТОВ «Надзбруччя хліб»** дано загальну характеристику підприємства досліджуваної галузі – ТОВ «Надзбруччя хліб», проаналізовано основні техніко-економічні показники його діяльності, показники фінансового стану, проведено SWOT-аналіз з метою визначення конкурентних переваг підприємства та оцінювання його конкурентної сили на ринку.

В процесі дослідження діяльності ТОВ «Надзбруччя хліб» бачимо, що для підприємства характерний масовий тип виробництва, що підтверджується великим обсягом випущеної продукції, яка виготовляється безперервно протягом тривалого часу. Обсяг виробництва і реалізації продукції залежить від рівня технічної забезпеченості підприємства та інтенсивного використання обладнання, забезпеченості підприємства сировиною та її якості, наявності на підприємстві кваліфікованих кадрів та рівня організації праці. Всі ці фактори вивчаються в процесі аналізу, визначається їх вплив на процес виробництва та результати виробничо-господарської діяльності підприємства.

В умовах харчової промисловості особливо вагомим чинником є ефективність забезпеченості сировиною. В цьому контексті основними критеріями вибору постачальника сировини для ТОВ «Надзбруччя хліб» є: висока якість борошна; доступна вартість продукції; зручність доставки (територіальна наближеність); стабільна наявність борошна в постачальника.

Для виробництва своєї продукції підприємство закуповує борошно вищого та першого ґатунку, висівки тощо.

Основні техніко-економічні показники ТОВ «Надзбруччя хліб» за 2015- 2017 р.р. представлено у табл. 1.

Таблиця 1

**Основні техніко-економічні показники ТОВ «Надзбруччя хліб»
за 2015-2017 р.р.**

№ п/ п	Показники	Роки			Відхилення абсолютне (+,-)		
		2015	2016	2017	2016/ 2015	2017/ 2016	2017/ 2015
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (надання послуг), тис. грн.	20492	19431	26390	-1061	6959	5898
2	Собівартість реалізованої продукції (послуг), тис. грн.	12777	13329	17429	552	4100	4652

1	2	3	4	5	6	7	8
3	Інші операційні доходи, тис. грн.	278	110	173	-168	63	-105
4	Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	18174	20671	21671	2497	1000	3497
5	Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	159	154	157	-3	3	-2
6	Середньомісячна заробітна плата одного працівника, грн./особу	4026	5336	6235	1310	899	2209
7	Продуктивність праці одного працівника, тис. грн./особу	128,88	126,18	168,08	-2,7	41,9	39,2
8	Коефіцієнт обіговості оборотних коштів, об./рік	3,318	2,863	1,654	-0,455	-1,209	-1,664
9	Дебіторська заборгованість, тис. грн.	2280	2930	3295	650	365	1015
10	Кредиторська заборгованість, тис. грн.	6387	8931	11110	2544	2179	4723
11	Чистий прибуток, тис. грн.	440	642	851	202	191	411
12	Рентабельність продукції, %	3,4	4,8	4,9	-1,5	11,10	9,6

Приведені в таблиці техніко-економічні показники ТОВ «Надзбруччя хліб» показують що на підприємстві спостерігається зростання виручки від реалізації продукції (надання послуг) у звітному періоді порівняно з 2016 роком на 6959 тис. грн. і в порівнянні з 2015 роком. на 5898 тис. грн. Собівартість реалізації продукції (послуг) збільшилась на 4100 тис. грн. порівняно з 2016 р. і на 4652 тис. грн. порівняно з 2015 р. З наведеної таблиці ми бачимо, що в 2017 році в порівнянні з 2016 роком кількість штатних працівників збільшилась на 3 особи, збільшилась і продуктивність праці знизилась на 41,9 тис. грн., а в порівнянні з 2015 роком – зменшилась чисельність на 2 особи, однак продуктивність праці зросла на 39,2 тис. грн. Також відбулись позитивні зміни у середньомісячній оплаті праці: протягом років вона зростала, на 1310 грн. у 2016 році та на 899 грн. у 2017 році. Отже, можна зробити висновок про загальне покращення справ, що стосується оплати праці працівників. Дебіторська заборгованість підприємства збільшувалась, це призвело до збільшення кредиторської заборгованості, адже при несвоєчасному розрахунку клієнтів з підприємством ТОВ «Надзбруччя хліб» не в змозі було розрахуватися із своїми постачальниками. Середньорічна вартість основних засобів на протязі трьох років збільшувалась у 2016 році на 2497 тис. грн., у 2017 році на 1000 тис. грн. Це слід оцінити позитивно, адже це свідчить про розширення підприємства. Протягом трьох останніх років підприємство працювало прибутково, причому спостерігаємо позитивну динаміку по росту чистого прибутку та рентабельності продукції підприємства.

На основі проведеного аналізу фінансового стану підприємства спостерігаємо позитивні зрушення стосовно показників ліквідності,

платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності підприємства. У даному контексті зазначено, що підприємству необхідно проводити ефективну довгострокову стратегію розвитку спрямовану на використання інтенсивних факторів їх росту.

На основі проведеного SWOT-аналізу та оцінки конкурентної сили ТОВ «Надзбруччя хліб» визначено, що підприємство є лідером серед конкурентів в Тернопільській області. Воно має найвищу серед розглянутих трьох фірм оцінку конкурентної сили, причому серед 12 розглянутих ключових факторів успіху по 6 досліджуване підприємство має найвищу оцінку 10, тоді як ТОВ «Агробізнес» має лише одну оцінку 10, а ТОВ «Тернопіль-хлібпром» – жодної.

У цілому можна відзначити, що у формуванні попиту на хлібобулочні вироби ТОВ «Надзбруччя хліб» беруть участь чотири елементи: конкретна потреба (задача маркетингу визначити, а іноді і створити її); платоспроможність споживачів, що залежить від загальної економічної ситуації і рівня прибутку населення; ціна (маркетинг має величезну кількість інструментів регулювання ринкової ціни) і пропозиція, обсяг, асортимент і якість якого залежить від самого виробника.

У третій частині – проектно-рекомендаційній – **«Напрями інноваційного розвитку підприємства ТОВ «Надзбруччя хліб»** визначено напрями реалізації інноваційної стратегії досліджуваного підприємства; обґрунтовано шляхи підвищення якості продукції та необхідність упровадження різних видів новацій.

У процесі дослідження з'ясовано, що потреба в постійному оновленні асортименту продукції й технології її виготовлення змушує вводити певні новації в систему діяльності підприємств, орієнтуючи їх на прискорення інноваційних процесів. У даному контексті актуальним завданням є розробка інноваційної стратегії розвитку підприємства.

У напрямі реалізації інноваційної стратегії підприємства ТОВ «Надзбруччя хліб» та з метою підвищення його конкурентоспроможності та обмеження негативного впливу зовнішнього середовища на діяльність, запропоновано здійснити низку заходів інноваційного характеру, зокрема:

- удосконалення організаційної структури, впровадженні нових форм і методів організації праці, мотивації й оплати праці працівників (організаційні інновації);
- упровадження нових технологій з метою підвищення якості продукції (впровадження технологічних інновацій);
- підвищення технічного рівня підприємства (впровадження процесних інновацій);
- обґрунтування нових методів роботи та оцінки результатів діяльності підприємства (економічні інновації).

У процесі дослідження акцентовано увагу на впровадженні організаційних інновацій, зокрема у кадровій системі. Визначено ефективність запропонованих проектних рішень.

Також обґрунтовано необхідність упровадження технологічних інновацій у контексті підвищення якості продукції. Зазначено, що міра новизни обладнання, що використовується на підприємстві, визначає його продуктивність та рівень науково-технічного розвитку. Існуюча модель з ендогенним завданням процесів створення і розповсюдження знань передбачає визначення обсягів виробництва залежно від інноваційного розвитку. Запропоновано щодо характеру процесів упровадження інновацій у виробництво використати параметр, що представляє рівень науково-технічного розвитку підприємства у відповідний момент часу.

Для покращення діяльності підприємства запропоновано провести заміну обладнання для виготовлення хлібобулочних виробів. Для цього проаналізовано два інноваційні проекти і вибрано оптимальний із них. З метою визначення ефективності запропонованих інноваційних проектів розраховано прогностичні показники по них із урахуванням вартості інноваційного обладнання та зміни вартості грошового потоку (табл. 2).

Таблиця 2

**Прогностичні значення показників ефективності діяльності
ТОВ «Надзбруччя хліб», тис. грн.**

№ з/п	Показники	I проект	II проект
1	Чистий дохід від реалізації	230221,8	230220,8
2	Собівартість	171651,8	171650,8
3	Валовий прибуток	58570	58570
4	Інвестиції	122720	120640
5	Період окупності (у роках)	2,1	2,1
6	Рентабельність продукції по проекту (%)	34,2	34,1
7	Коефіцієнт ефективності інвестицій	0,48	0,47

Дані таблиці свідчать, що за першим інноваційним проектом підприємство матиме вищий рівень рентабельності продукції і інвестицій на 0,1 %. Проте, незважаючи на те, що вартість першого інноваційного проекту більша від вартості другого на 2080 грн., можна стверджувати, що перший проект є більш прийнятним ТОВ «Надзбруччя хліб» за рівнем рентабельності та коефіцієнтом ефективності.

З проведеного аналізу діяльності ТОВ «Надзбруччя хліб» бачимо також, що на підприємстві доцільно скоротити або припинити виробництво нерентабельних видів продукції, розширити обсяг прибуткових товарів або удосконалити асортимент продукції чи запровадити виробництво нового виду товару.

З метою оптимізації структури випущеної продукції ТОВ «Надзбруччя хліб» доцільно удосконалити її асортимент шляхом випуску кількох сортів хліба у спеціальній плівці з етикеткою-вкладенням з логотипом підприємства. Така упаковка дозволить зберігати хліб упродовж більшого терміну та забезпечить пізнання на ринку. За прогностичними даними зменшаться на 40 % втрати від псування продукції і

збільшитися обсяг її збуту. Вона забезпечить створення оптимальних для продажу одиниць товару; створення раціональних одиниць для транспортування, складування, навантаження товарів; є рекламою та носієм інформації про товар.

Використання упаковки дозволить збільшити обсяг продажу хлібних виробів в середньому на 10 % і дозволить збільшитися обсяг виробництва та збуту продукції на 2640 тис. грн.

Впровадження запропонованих інноваційних рішень та різного роду новацій у комплексі надасть можливість підвищити конкурентоспроможність продукції та підприємства в цілому, та зміцнити його становище серед конкурентів на ринку хлібобулочних виробів.

У **четвертій і п'ятій частинах** розглянуто питання охорони праці, безпеки у надзвичайних ситуаціях та екології. Зокрема охарактеризовано досліджуване підприємство ТОВ «Надзбруччя хліб» з точки зору охорони праці, проаналізовано умови праці, дано рекомендації з поліпшення умов праці й пожежної безпеки та розраховано соціально-економічну ефективність проектних рішень в цій галузі дослідження.

Також проаналізовано актуальність охорони навколишнього середовища, розглянуто спеціальні функції системи екологічного підприємницького управління, проведено оцінювання характеристик екологічності для загальної системи управління підприємством, представлено законодавчі аспекти регулювання процесу управління в екологічному середовищі й процедуру ліцензування на право користування природними ресурсами.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи результати проведеного у даній магістерській роботі дослідження можна відмітити наступне:

1. Дослідивши різні точки зору науковців щодо визначення сутності інновацій, інноваційної діяльності, інноваційного розвитку пропонуємо поняття «інновації» розглядати як результат практичного освоєння нового процесу, продукту або послуги, який є ефективним засобом конкурентної боротьби, оскільки веде до появи нових потреб, зниження собівартості продукції, припливу інвестицій, підвищенню іміджу або рейтингу виробника нових продуктів, відкриття і захоплення нових ринків, у тому числі зовнішніх; визначення поняття «інноваційна діяльність», як такого виду, що пов'язаний з перетворенням ідей-інновацій у новий або вдосконалений продукт, який має нові фізичні, технічні, технологічні та функціональні властивості, що впроваджені на ринку та забезпечують підприємству ефект від використання у практичній діяльності.

2. На основі узагальнення наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, визначено, що не існує узагальненого поняття «інноваційний розвиток». У більшості випадків його ототожнюють із

техніко-технологічним станом підприємства, інноваційним потенціалом розробника інновації тощо. Вищевказані поняття лише частково розкривають сутність ІРП. Проведені дослідження показали, що ІРП є комплексним поняттям.

Окреслено перелік позитивних тенденцій, що сприяють інноваційному розвитку, але вони з'явилися не завдяки виваженій державній політиці по підтримці і розвитку інноваційних процесів, а завдяки саморегулюючим ринковим механізмам.

3. У процесі дослідження представлено загальну схему формування і реалізації концепції управління інноваційним розвитком підприємства та структуру самої концепції для розвитку підприємств харчової промисловості.

4. У аналітико-дослідницькій частині дано загальну характеристику досліджуваному підприємству – ТОВ «Надзбруччя хліб», що займається виробництвом і реалізацією хлібобулочних виробів та частково кондитерської продукції. Визначено, що підприємство має сприятливі ринкові можливості, воно повинно прагнути посилити конкурентні позиції на основі впровадження інноваційних процесів. Доцільно сконцентрувати увагу на зниженні рівня затрат і підвищенні рівня його конкурентоспроможності.

5. Провівши аналіз основних техніко-економічних показників діяльності ТОВ «Надзбруччя хліб», спостерігаємо позитивну тенденцію зростання показників: виручки від реалізації продукції, продуктивності праці, фонду оплати праці, фондівіддачі, оборотності оборотних засобів, усіх видів рентабельності підприємства.

На основі проведеного аналізу фінансового стану підприємства спостерігаємо позитивні зрушення стосовно показників ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності підприємства. Уданому контексті зазначено, що підприємству необхідно проводити ефективну довгострокову стратегію розвитку спрямовану на використання інтенсивних факторів їх росту.

6. На основі проведеного SWOT-аналізу та оцінки конкурентної сили ТОВ «Надзбруччя хліб» визначено, що підприємство є лідером серед конкурентів в Тернопільській області. Воно має найвищу серед розглянутих трьох фірм оцінку конкурентної сили, причому серед 12 розглянутих ключових факторів успіху по 6 досліджуване підприємство має найвищу оцінку 10, тоді як ТОВ «Агробізнес» має лише одну оцінку 10, а ТОВ «Тернопіль-хлібпром» – жодної.

7. У третій частині роботи визначено напрями інноваційного розвитку підприємства, обґрунтовано можливості впровадження інновацій певних видів, акцентовано увагу на впровадженні організаційних інновацій, зокрема у кадровій системі. Визначено ефективність запропонованих проектних рішень.

8. У процесі дослідження зазначено, що міра новизни обладнання, що використовується на підприємстві, визначає його продуктивність та

рівень науково-технічного розвитку. Існуюча модель з ендогенним завданням процесів створення і розповсюдження знань передбачає визначення обсягів виробництва залежно від інноваційного розвитку. Запропоновано щодо характеру процесів упровадження інновацій у виробництво використати параметр, що представляє рівень науково-технічного розвитку підприємства у відповідний момент часу.

9.3 метою оптимізації структури випущеної продукції ТОВ «Надзбруччя хліб» доцільно удосконалити її асортимент шляхом випуску кількох сортів хліба у спеціальній плівці з етикеткою-вкладенням з логотипом підприємства. Така упаковка дозволить зберігати хліб упродовж більшого терміну та забезпечить пізнання на ринку. За прогнозними даними зменшаться на 40 % втрати від псування продукції і збільшиться обсяг її збуту. Вона забезпечить створення оптимальних для продажу одиниць товару; створення раціональних одиниць для транспортування, складування, навантаження товарів; є рекламою та носієм інформації про товар. Використання упаковки дозволить збільшити обсяг продажу хлібних виробів в середньому на 10-15 % . Економічний ефект по даному заходу складе 846 тис. грн.

СПИСОК ПРАЦЬ АПРОБАЦІЙНОГО ХАРАКТЕРУ ЗА ТЕМОЮ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1. Каптії М. Інноваційний центр як організаційна структура управління інноваціями / Л. Малюта, Т. Кузь, М. Каптії // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»: Зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2018. – Вип. 46. – 519 с. – С. 100-102.

2. Каптії М. Б. Організаційна культура підприємства / В.С. Бойко, М.Б. Каптії // Збірник тез доповідей міжнар. наук.-техн. конф. молодих учених та студентів «Актуальні задачі сучасних технологій» (Тернопіль, 28–29 листопада, 2018.) в 3-х томах / М-во освіти і науки України, Терн. націон. техн. ун-т ім. І. Пулюя [та ін]. – Тернопіль : ФОП Паляниця В. А., 2018 – Т. 3. – 287 с. – С. 139.

АНОТАЦІЯ

Каптії М. Б. Інноваційний розвиток підприємств харчової промисловості (на прикладі ТОВ «Надзбруччя хліб»).

Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 073 «Менеджмент» спеціалізації «Управління інноваційною діяльністю». – Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. Факультет економіки та менеджменту. – Тернопіль, 2018.

Магістерська робота присвячена розгляду питань інноваційного розвитку підприємства харчової промисловості, що займається

виробництвом та реалізацією хлібобулочних виробів. У контексті цього досліджено теоретичні основи інноваційного розвитку підприємства та формування стратегії його забезпечення; дано загальну характеристику ТОВ «Надзбруччя хліб» і визначено основні техніко-економічні та фінансові показники його діяльності, проведено оцінку можливостей інноваційного розвитку на основі SWOT-аналізу; обґрунтовано інноваційну стратегію та напрями інноваційного розвитку підприємства на основі впровадження різних видів новацій.

Ключові слова: ефективність, інновації, інвестиції, конкурентоспроможність, розвиток, стратегія, управління, якість.

ANNOTATION

Kaptyu M. B. Innovative development of food industry enterprises (LLC «Nadzbruchya chlib» as a case study)

Master's work for obtaining an educational degree "Master" in specialty 073 "Management" of the specialization "Management of Innovative Activities". – Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University. Faculty of Economics and Management. – Ternopil, 2018.

The master's work is devoted to consideration of issues of innovative development of the food industry enterprise engaged in the production and sale of bakery products. In the context of this research the theoretical bases of innovative development of the enterprise and formation of the strategy of its providing are researched; general characteristics of LLC «Nadzbruchya chlib» are given and the main technical and economic and financial indicators of its activity are defined, an estimation of possibilities of innovative development on the basis of SWOT-analysis is given; the innovative strategy and directions of innovative development of the enterprise based on the introduction of various innovations are grounded.

Keywords: efficiency, innovation, investment, competitiveness, development, strategy, management, quality.